

För mycket och för lite olja

De senaste åren har oljepriset rasat från över 100 dollar fatet till långt under hälften, man har kunnat läsa om ett energimirakel i USA med utvinning av imponerande mängder skifferolja och inför det stora klimatmötet i Paris 2015 talades det – med rätta – om att vi för klimatets skull drastiskt måste minska användningen av olja.

Översköld av alla dessa nyheter ligger det nära till hands att förtränga vetskapen att oljan är en ändlig resurs och blotta tanken att vi inom några få år kan ha en bristsituation känns i det ljuset avlägsen.

Att vi står i begrepp att passera oljetoppen talas det förvånansvärt tyst om. Och med de osäkerheter som med nödvändighet döljer sig i uppskattningar av kvarvarande reserver, framtida marknadspriser och tekniska möjligheter att få upp det svarta guldets pris kan ingen med exakthet pricka in året då utvinningen av olja inte längre kan öka utan är dömd att minska. Om man begränsar sig till den konventionella, lätt åtkomliga oljan, ligger troligen detta årtal redan bakom oss.

Även om det med hänsyn till miljön och klimatet vore goda nyheter med trytande oljetillgångar kan konsekvenserna på andra plan bli allvarliga. Världsekonomin har aldrig växt utan att förbrukningen av olja samtidigt har ökat. En rimlig följd av minskande olja på marknaden är därför en krympande BNP. Och även om BNP i sig är ett trubbigt mått som inte är så relevant för välfärden, är konsekvenserna på andra plan av att tillväxten upphör skrämmande.

Redan idag hörs alarmerande röster om situationen för de länder som är beroende av oljeexport. Oroligheterna i Egypten har många bottnar, men att den arabiska våren sammanföll med att man gick från att vara exportör till importör av olja var säkert en bidragande orsak.

I vårt västra grannland hör vi om en krisande oljebransch och stigande arbetslöshet. För tillfället läggs skulden på ett lågt oljepris, men sneglar man på Norges peak oil-kurva ser man att det norska oljeäventyret ändå kommer att vara över inom 10-20 år.

Vi står inför stora problem, där det minskande flödet ur oljekranen är ett, medan klimathotet är ett annat. Vid en hastig blick kan de tyckas som väsensskilda, där det ena riskerar vår stabilitet och välfärd orsakat av en förestående bristsituation och det andra är akut för att vi har för mycket olja att elda upp.

Men även om följderna av peak oil och klimathotet är av helt olika karaktär, så är lösningen densamma. Från två skilda utgångspunkter måste motåtgärden vara att så snart det bara är möjligt minska användningen av fossila bränslen.

Stellan Tengroth